

De implicaties van tijdelijke bescherming voor internationale bescherming

Oekraïense onderdanen, en personen met een Oekraïense beschermingsstatus die in België verblijven hebben de mogelijkheid om zich te registreren voor tijdelijke bescherming. De Vreemdelingenwet voorziet specifiek dat begunstigen van tijdelijke bescherming ook de mogelijkheid hebben om een verzoek om internationale bescherming in te dienen. In deze nota geven we een zo compleet mogelijk overzicht van de implicaties hiervan op de rechtspositie van personen die in aanmerking komen voor tijdelijke bescherming.

Voor dit overzicht onderscheiden we drie scenario's waarin personen -die in aanmerking komen voor tijdelijke bescherming- zich kunnen bevinden:

- Een persoon registreert zich enkel voor tijdelijke bescherming.
- Een persoon dient enkel een verzoek om internationale bescherming in.
- Een persoon registreert zich voor tijdelijke bescherming én dient een verzoek om internationale bescherming in.

Het overzicht per scenario is niet exhaustief, en is vatbaar voor verandering gezien de volatiele situatie in Oekraïne. Als je na het doornemen van deze nota nog met bijkomende vragen zit over dit onderwerp, kan je contact opnemen met onze juridische helpdesk via info@vluchtelingenwerk.be of via 02-2254435 (bereikbaar op woensdag en vrijdag tussen 09:00 en 12:30).

EEN PERSOON REGISTREET ZICH ENKEL VOOR TIJDELIJKE BESCHERMING

De Europese Raad keurde op donderdag 3 maart de activering van de tijdelijke beschermingsrichtlijn goed.¹ Oekraïense onderdanen, hun gezinsleden en personen met Oekraïense beschermingsstatus en hun gezinsleden kunnen aanspraak maken op tijdelijke bescherming.² Dit geldt zowel voor personen die Oekraïne ontvluchtten na 24 februari 2022, als voor personen die zich al langer in België bevinden. De overheid adviseert personen die in aanmerking komen voor tijdelijke bescherming om zich hiervoor te registreren, zonder een verzoek om internationale bescherming in te dienen. Teneinde de begunstigden van tijdelijke bescherming zo goed mogelijk te kunnen informeren, sommen we enkele initiële bedenkingen op:

Oekraïners met tijdelijke bescherming en met een opvangnood zullen aanspraak kunnen maken op crisisopvang via #plekvrij. Het is erg onduidelijk op welke manier deze doelgroep begeleidt zal worden in deze opvangvorm (werk, onderwijs, sociale dienstverlening, medische zorg); en hoe de burgers worden begeleid die deze opvang aanbieden. Staatssecretaris voor Asiel & Migratie Mahdi heeft aangegeven dat deze crisisopvang zo kort mogelijk moet duren, waarna de doelgroep doorstroomt naar de reguliere huisvesting. Gezien de krapte op de huizenmarkt, is het ambitieus om te stellen dat de periode in de crisisopvang zo kort mogelijk duurt.

De tijdelijke bescherming is initieel geldig voor 1 jaar. Hierna kan zij twee keer verlengd worden voor een periode van 6 maanden. Als de Europese Raad besluit dat tijdelijke bescherming nog steeds nodig is, kan zij een laatste verlenging van 1 jaar goedkeuren.³ In tegenstelling tot subsidiaire bescherming, kan deze intrekking collectief gebeuren zonder nood aan individueel onderzoek.⁴ Voor het verlopen van deze tijdelijke bescherming kan de Europese raad deze intrekken indien zij besluit dat de situatie in Oekraïne "zodanig is dat de personen aan wie tijdelijke bescherming is verleend, onder veilige en duurzame omstandigheden kunnen terugkeren".⁵ Tijdelijk beschermden lopen dan ook het risico om van de ene dag op de andere zonder verblijfsvergunning te vallen, waarna ze een bevel om het grondgebied te verlaten (BGV) kunnen krijgen. Wel zal DVZ wettelijk verplicht zijn om een individueel onderzoek naar het risico op schending van artikel 3 EVRM (risico op onmenselijke of vernederende behandelingen bij terugkeer) of artikel 8 EVRM (schending van recht op gezins- en privéleven bij terugkeer), alvorens een BGV af te geven.

Tijdelijke bescherming laat gezinshereniging toe. Indien een lid van het kerngezin zich in een andere Europese lidstaat bevindt met of zonder een tijdelijk beschermingsstatuut, zal die België kunnen verzoeken om het gezinslid met tijdelijke bescherming in België te vervoegen.⁶ Dat is niet het geval voor verzoekers om internationale bescherming. Voor hen is gezinshereniging pas mogelijk na het verkrijgen van internationale bescherming.

Personen met tijdelijke bescherming, hebben de mogelijkheid om opnieuw tijdelijke bescherming aan te vragen in een andere Europese lidstaat. De tijdelijke beschermingsrichtlijn laat de lidstaten in principe toe om personen die reeds over tijdelijke bescherming beschikken, uit te sluiten van dit statuut en hen over te dragen aan de lidstaat die deze tijdelijke bescherming heeft afgegeven.⁷ De Europese Raad besliste om geen gebruik te maken van deze mogelijkheid, waardoor tijdelijk beschermden zich vrij binnen de Europese Unie kunnen verplaatsen: "*De lidstaten zijn in een verklaring*

¹ Publicatieblad van de Europese Unie, 'Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad van 4 maart 2022 tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan', 4 maart 2022, [hier](#) raadpleegbaar.

² De tijdelijke beschermingsrichtlijn werd omgezet in de Vreemdelingenwet en is terug te vinden onder 'HOOFDSTUK IIbis- Vreemdelingen die tijdelijke bescherming genieten op basis van de richtlijn 2001/55/EG van de Raad van de Europese Unie van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen'.

³ Artikel 57/30, §1, Vreemdelingenwet.

⁴ Artikel 6, Richtlijn 2001/55/EG, 20 juli 2001.

⁵ Artikel 57/36, §1, Vreemdelingenwet.

⁶ Artikel 57/34, §1, Vreemdelingenwet.

⁷ Artikel 11, Richtlijn 2001/55/EG.

overeengekomen dat zij artikel 11 van Richtlijn 2001/55/EG niet zullen toepassen”.⁸ België is echter wel vragende partij voor bilaterale overeenkomsten met de buurlanden om een gelijkaardig overname-mechanisme op te starten. Op het moment van schrijven is dit nog niet concreet uitgewerkt.

Tijdelijke bescherming opent het recht op werk, sociale dienstverlening, gezinsbijslag, ziekteverzekering en inburgering. Tijdens de procedure internationale bescherming verkrijgt een verzoeker pas toegang tot de arbeidsmarkt 4 maanden na de indiening van dit verzoek, en heeft die in principe geen recht op sociale dienstverlening van het OCMW, ziekteverzekering, gezinsbijslag of inburgering.

Een persoon met tijdelijke bescherming verkrijgt een A-kaart die aanvankelijk geldig is voor 1 jaar. Met deze verblijfskaart is het mogelijk om andere verblijfsprocedures op te starten, die toegankelijk zijn voor derdelanders vanuit België zoals gezinshereniging of arbeidsmigratie. Dit ligt veel moeilijker voor verzoekers om internationale bescherming

EEN PERSOON DIENT ENKEL EEN VERZOEK OM INTERNATIONALE BESCHERMING IN.

Hoewel het CGVS een tijdelijke bevrozing van beslissingen over Oekraïense verzoeken om internationale bescherming heeft aangekondigd, bestaat de kans dat het CGVS deze herneemt tijdens de periode waarin tijdelijke bescherming van kracht is. Het is niet onwaarschijnlijk dat het conflict in Oekraïne nog lang aansleept, gelijkend op de conflicten in Syrië en Afghanistan van de voorbije jaren. Indien de veiligheidssituatie in Oekraïne dermate volatiel blijft, bestaat de mogelijkheid dat Oekraïense onderdanen bij het hernemen van beslissingen door het CGVS de subsidiaire beschermingsstatus conform artikel 48/4, c), Vw. verkrijgen.

Als een persoon tijdelijke bescherming geniet, wordt de behandeling van een verzoek om internationale bescherming opgeschort tot de beëindiging van de tijdelijke bescherming. Daarom kan het voor sommige Oekraïense onderdanen zinvol zijn om enkel een verzoek om internationale bescherming in te dienen, en geen gebruik te maken van tijdelijke bescherming. Op deze manier kunnen ze een status verkrijgen die op lange termijn meer rechtszekerheid biedt. Daarnaast staat het temporele karakter van de tijdelijke bescherming het uitbouwen van een duurzaam toekomstperspectief in de weg. We identificeren twee groepen voor wie het zinvol kan zijn om enkel internationale bescherming aan te vragen:

- 1) Oekraïense onderdanen die al langer in België in onwettig verblijf zijn, en hier een duurzaam verblijf willen verwerven.
- 2) Oekraïense onderdanen die al in België verblijven op basis van een andere verblijfsvergunning (gezinshereniging, werk, studies...). Ook voor deze groep kan internationale bescherming een statuut opleveren met meer rechtszekerheid op de langere termijn.

Zoals bij tijdelijke bescherming, sommen we nog enkele initiële bedenkingen op:

Verzoekers om internationale bescherming met een opvangnood worden opgevangen door Fedasil, waar ze door professionals worden begeleid in het kader van de asielpcedure. Daarnaast is er ook de nodige psychosociale en medische omkadering. Dit staat in groot contrast met de voorziene begeleiding in de crisisopvang voorzien door lokale besturen en individuele burgers. In de huidige context speelt deze bedenking minder, gezien de verzadiging van het opvangnetwerk, wat haar effecten heeft op de begeleiding, leefomstandigheden en omkadering die daar mogelijk is.

---

⁸ Overweging 15, Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad van 4 maart 2022 tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan, 4 maart 2022, [hier](#) raadpleegbaar.

Als iemand enkel een verzoek om IB indient, opent deze persoon recht op materiële hulp van Fedasil. Na 4 maanden in de asielprocedure verkrijgt u toegang tot de arbeidsmarkt.

Voorlopig heeft het CGVS de behandeling van Oekraïense verzoeken om internationale bescherming opgeschort, er worden ook geen persoonlijke verhoren meer georganiseerd. Hierdoor zullen Oekraïense onderdanen op korte termijn geen beslissing krijgen over hun verzoek om internationale bescherming, waardoor ze het statuut van verzoeker om internationale bescherming blijven behouden. Dit statuut verleent minder toegang tot sociale rechten dan iemand met tijdelijke bescherming.

EEN PERSOON REGISTREERT ZICH VOOR TIJDELIJKE BESCHERMING ÉN DIENT EEN VERZOEK OM INTERNATIONALE BESCHERMING IN

De richtlijn tijdelijke bescherming voorziet expliciet dat begunstigen steeds de mogelijkheid moeten hebben om internationale bescherming aan te vragen. Enkele bedenkingen over de combinatie van tijdelijke bescherming en een verzoek om internationale bescherming:

De Vreemdelingenwet voorziet dat de behandeling van het verzoek om internationale bescherming wordt opgeschort zolang de tijdelijke bescherming van toepassing is. Indien het conflict gaat liggen voordat de maximale termijn voor tijdelijke bescherming is verlopen, betekent dit dan ook subsidiaire bescherming op basis van artikel 48/4 §2, c) Vw. wellicht niet meer zal worden toegekend door het CGVS.

In het kader van opvang en begeleiding zijn dezelfde bedenkingen als onder het eerste scenario van toepassing.